

Розробка екотуру на базі національного природного парку «Гуцульщина»

Олена Міхо,

*доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: mikhooi@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-1547-5597*

Анастасія Рогова,

*студентка кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: rohovaas@krok.edu.ua*

Національні природні парки України є унікальними територіями, де зберігається природна краса та біорізноманіття. Ці об'єкти набувають все більшої популярності серед прихильників екологічного туризму. Важливість національних природних парків для екологічного туризму в Україні полягає не тільки у збереженні природних ландшафтів, але й у вихованні екологічної свідомості, розвитку місцевих громад та підвищенні економічної привабливості регіонів.

Воєнні дії внесли свої корективи у розвиток екологічного туризму на природоохоронних територіях. За даними Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, 900 природоохоронних територій площею 1,2 млн га, що становить близько третини площі всього природно-заповідного фонду, сьогодні окуповані або ж на їхній території ведуться бойові дії [1].

На території України знаходиться 56 національних природних парків. Найбільше їх розташовано в Івано-Франківській області: Верховинський, Галицький, Карпатський національний природний парк, Національний природний парк «Синьогора», Національний природний парк «Гуцульщина» [2].

Створення Національного природного парку «Гуцульщина» у травні 2002 р. стало визначною подією в історії природоохоронної діяльності України. Регіон Гуцульщини, з його багатим природним та культурним розмаїттям, вимагав особливої уваги. НПП «Гуцульщина» є прикладом складної взаємодії між геологічними процесами, рельєфом і кліматом, що зумовлює унікальність цієї території та визначає її значення як об'єкта природної спадщини та центру розвитку екотуризму [3].

Туристичні послуги на території НПП можуть надаватись тільки у зонах стаціонарної та регульованої рекреації. Рекреаційну функцію у парку виконують такі структурні підрозділи та відділення: Маєток Святого Миколая, Пасіка Святого Миколая, відділ рекреації, Науково-просвітницький центр, Кінний центр «Гуцулик», 17 облаштованих відпочинкових зон.

При розробці програм екотурів у НПП «Гуцульщина» доцільно включити наступні туристичні послуги:

1. Розміщення туристів у будиночках рекреаційного містечка «Шешори» неподалік річки Пістинька із відомими Шешорськими гуками, могутнім лісом,

мальовничими пейзажами.

2. Піші та велопоходи екологічними стежками: відділом рекреації розроблено та промарковано 13 еколого-пізнавальних стежок та веломаршрут «До пасіки Святого Миколая», загальною протяжністю понад 80 км. Особливістю пасіки є велика кількість вуликів цікавої архітектурної форми: каплички, гуцульська хатина, гуцул і гуцулка, ведмідь, бджілка, млин, діжка, а також, будиночок апітерапії. Оскільки усі маршрути промарковані та мають інформаційні щити із QR-кодами, відвідувати їх можна самостійно або замовити послугу екскурсовода.

3. Відвідування Науково-просвітницького центру (с. Сморна), при якому створено кімнати-музеї: лікарських рослин, географії, мікології, дендрології, гербарна кімната, ентомології, зоології, фітотерапії, бджільництва та «Гуцульської світлиці», що демонструє гуцульську автентику та побут.

4. Кінні прогулянки на базі Центру гуцульського коня «Гуцулик».

5. Відвідування археоастрономічних святилищ: величезні камені-мегаліти, які у дохристиянський період слугували археоастрономічними святилищами і використовувалися у відповідних ритуалах.

6. Відвідування гуцульських селищ та майстер-класів з гуцульської кухні та традиційних ремесел: килимарства, ткацтва, вишивання, писанкарства, різьбярства.

7. Відвідування Рекреаційного еколого-просвітницького центру «Маєток Святого Миколая» (с. Пістинь, Косівський район). Власне Маєток Святого Миколая – це будинок, у якому «живе» Миколай, а відвідувачам проводять екскурсії про його життя. Функціонують кімнати: Пошта Миколая, Кімната Різдвяно-Новорічної іграшки, Музей природи, Покої та Робочий кабінет Миколая. На території є Світлиця Святого Миколая, кімната майстер-класів, сцена для урочистих заходів, алея чеснот, дитячі гойдалки, казкові будиночки [4].

Парк має значний потенціал для розвитку велосипедного туризму та бігового орієнтування. Передгірна зона парку і долини основних річок Пістинька та Рибниця є найбільш придатними для розробки велосипедних маршрутів, а території Шешорського та Косівського науково-дослідних відділень – для спортивного орієнтування. Великі можливості відкриваються для розвитку водного туризму на річці Черемош, а також для популяризації кінного туризму з використанням гуцульської породи коней, що традиційно була в регіоні. Розробка та впровадження етнографічно-культурних програм має стати ключовим напрямом у довгостроковій стратегії розвитку НПП «Гуцульщина». У співпраці з громадами сіл Космач та Шешори (полонина Рокита) планується створити демонстраційне полонинське господарство, де відвідувачі матимуть унікальну можливість спостерігати за процесами виготовлення продукції з овечого молока та її дегустації. Такий підхід не лише розширить туристичну пропозицію парку, але й сприятиме збереженню та відродженню національних традицій.

Головною ознакою екологічного туризму є його сталість, тобто рекреаційна діяльність має проводитись таким чином, щоб ресурси місцевості не виснажувались, а, по можливості, збагачувались. Екологічний туризм

розвивається на природоохоронних територіях, правила відвідування та поведінки на яких визначено на законодавчому рівні [5].

Національні природні парки України мають значний потенціал для розвитку екологічного туризму. Розробка екотурів та популяризація екологічного туризму можуть сприяти економічному зростанню регіонів, збереженню природних і культурних цінностей та формуванню стійкого ставлення до природокористування.

Ключові слова: Екологічний туризм; Національний природний парк; екотур.

Список використаних джерел

1. Дайджест ключових наслідків російської агресії для українського довкілля за 27 липня – 09 серпня 2024 року. URL: <https://ecozagroza.gov.ua/feed/3886>
2. Парки і заповідники. Природно-заповідний фонд України. URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky>
3. Національний природний парк «Гуцульщина»: офіц. сайт. URL: <https://hutsulshchyna-park.in.ua>
4. Рекреаційний, еколого-просвітницький центр «Маєток Святого Миколая»: офіц. сайт. URL : <https://mykolaj.if.ua>
5. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 № 24-57-XII: станом на 10 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>